List 9. **NOVICE** Tečaj LII.

gospodarske, obrtniške in národne.

izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 2. marcija 1894.

Politiški oddelek.

Po deželnih zborih.

II.

Razprave v kranjskem deželnem zboru vršile so se letos nekoliko mirnejše, nego prejšnja leta. Nasprotja mej obema narodnima strankama so se nekoliko ublažila, če tudi še niso prenehala. Bili so trenotki, ki se je kazalo, da je stari spor pozabljen, in sta obe narodni stranki se pokazali složni bodisi v političnih, bodisi v narodnogospodarskih vprašanjih. Semtertja se je pa seveda pokazal stari razpor. Tako moramo z obžalovanjem opaziti, da je več predlogov, kateri so se stavili, podpiral le jeden del narodnih poslancev. Tako so podpisali Hribarjev predlog o nedeljskem počitku samo napredni, predlog gosp. Povšeta zastran gorenjskih planinskih pašnikov pa samo konservativni slovenski poslanci. Taki dogodki so obžalovati, bodi si že, da se predlog drugim slovenskim poslancem ni predložil, bodi si, da ga podpisati niso hoteli, ker ne prihaja iz njih kluba.

Pri takem postopanji pa le stvar trpi. Precej je že na tem ležeče, kako podpiran pride predlog v zbornico, ker to ne ostane brez vpliva na daljše razpravljanje stvari. Tudi je mnogo na tem ležeče, da se pokažemo složni proti našim nemškim nasprotnikom. Važen je bil predlog gosp. Povšeta o gorenjskih planinskih pašnikih. Končno pa ta predlog ni imel zaželenega vspeha. Prav lahko je mogoče, da je ne povse ugodnega vspeha to nekoliko krivo, ker se je skušala vsa stvar le nekako izkoristiti za konservativno stranko. V tem slučaji je to bilo povsem neumestno, ker se je že naprej moralo vedeti, da bodo naši nemškutarji poskusili s kako zvijačo vso stvar narediti iluzorično. Zato bi bilo dobro, da se je vsa narodna stranka poprej o stvari posvetovala, in jo spravila pred zbornico kot stvar vse narodne stranke, ne pa le jednega njenega dela.

Baš pri tej stvari je bila potrebna pomoč vlade. Vlada se pa gotovo bolj ozira na predloge, ki prihajajo od velike večine zbora, nego če jih sproži le jedna sama frakcija.

Mi zatorej želimo, da se duhovi vedno bolj pomirjajo, da bi pri prihodnjem deželnozborskem zborovanji se mej narodnimi poslanci pokazala najlepša sloga.

V kranjskem deželnem zboru so Nemci v manjšini in sicer v taki manjšini, da ne morejo dosti vplivati na delovanje deželnega zbora. Mogočen faktor pa postane ta nemška manjšina, ako Slovenci nismo jedini. V tem slučaji odločujejo Nemci in to gotovo ne Slovencem v korist. Tukaj nikakor ne smemo prezreti, da naši Nemci niso samo nasprotniki naši narodnosti, temveč so tudi v narodnogospodarskem oziru. Naši Nemci so kot zastopniki velikega kapitala jako malo naklonjeni malim in srednjim stanovom, kakor nam že kažejo razmere na Gorenjskem. Zaradi tega ne škodujemo našemu narodu le v narodnem temveč tudi v gospodarskem oziru, ako se prepiramo mej seboj v veliko veselje Nemcev in nemškutarjev.

Jedinosti je posebno sedaj treba, ko vsled premenjenih razmer v Avstriji nemški liberalci dobivajo dan za dnevom večjo veljavo. Koalicijska vlada bode povsod podpirala nemštvo, ker so nemški liberalci njena glavna opora. Vladna pomoč pa precej šteje, kar nas uči skušnja iz prejšnjih let, ko so še vladali liberalci v Avstriji.

Iz povedanega je razvidno, da je nam treba jedinosti, ako hočemo kaj veljati in kaj doseči. Pričakujemo, da se to prepričanje vedno bolj utrjuje in v bodočem deželnozborskem zasedanji se tudi praktično pokaže.

V kranjskem deželnem zboru so narodni zastopniki pri več prilikah pokazali, da nikakor niso pripravljeni odstopiti od naših narodnih zahtev. Videlo se je, da koalicija ni dosedaj še ugonobila narodne odločnosti in da so se jako motili tisti, ki so mislili, da s koalicijo spravijo narodno vprašanje s sveta. Dogodki v kranjskem deželnem zboru so jasno pokazali, da je moč narodne ideje silnejša, nego je pa moč tistih politikov, ki bi radi avstrijske narode zazibali v nekako narodno spanje. Videli smo, da so branili narodno stališče možje, ki hodijo na

Dunaji s koalicijo. Razen jednega se nobeden narodnih poslancev ni upal prav ogrevati za koalicijsko politiko. Iskrene zagovornike je koalicija imela jedino mej Nemci, kar dobro osvetljuje njen pomen in njeno vrednost.

Reči pa moramo, da najvspešneje je pa bilo delovanje deželnega zbora na narodnogospodarskem polji. Storilo se je več jako važnih sklepov, zlasti se je mnogo storilo za vodovode, kateri so jako potrebni za nekatere kraje. Posebno za Dolenjsko se je veliko storilo. Še pozni rodovi bodo imeli korist od tega, kar se je v deželnem zboru letos ukrenilo. Videlo se je pa tudi pri teh vprašanjih, da se daleč motijo tisti, ki mislijo, da so narodno gospodarske razmere polje, na katerem bi Slovenci z Nemci lahko vkupe delovali. V več važnih narodnogospodarskih vprašanjih kakor v vprašanji zastran gorenjskih pašnikov, v vprašanju vodovoda v Suho krajino so Nemci zavzemali povse drugačno stališče nego Slovenci. Njim ni pred očmi občni blagor prebivalstva, zlasti ne blagor našega kmetstva, temveč jedino interesi velike industrije in pa velikega posestva. Najbolj so pa to pokazali, ko je bil razgovor o novi železniški zvezi s Trstom.

Kdor količkaj pozna razmere v naši deželi, ve, da bi naši deželi največ koristila železnica iz Škofjeloke v Divačo. Naši Nemci, zlasti njih vodja baron Schwegel pa na vso moč zagovarja železnico skozi Bohinj. Ta železnica bi v prvi vrsti koristila le kranjski obrtni družbi, večino dežele bi pa od te proge ne imela prav nobene koristi. Našim Nemcem je obrtna družba več nego naše kmetijstvo, več nego napredek naših mest.

Zborovanje kranjskega deželnega zbora je nam pokazalo, da moramo biti jako previdni, ako imamo opraviti z našimi Nemci, če nečemo našega naroda pripraviti v veliko narodno pa tudi narodnogospodarsko nevarnost. Posebno ne smemo za nobeno ceno slepo tavati za Nemci in zaupati vabljivim glasovom.

Politični pregled.

Mladočehi. — Dunajski listi nekoliko manj zabavljajo proti Mladočehom. Nekateri jih celo po malem hvalijo. Celo konservativni „Vaterland“ več tako ne maha po njih. Mladočehi v tem svoje politike niso premenili in torej mora biti kak drug povod tej premembi. Koncem deželnega zbora je Nemec dr. Hallwich v kaj laskovem govoru priznal, da so Mladočehi pri vsem pozetivnem delu pridno sodelovali. Priznaval je, da je Nemcem potrebna češčina in izrekel nado, da se nemški in češki narod sama mej sabo sporazumeta brez sodelovanja druzih faktorjev. Mladočehi so na to dali še precej laskav odgovor. Te laskave govore so pa z nekakim strahom poslušali veleposestniki. Začeli so se bati, da se Mladočehi in Nemci sporazumijo in potem sami ostanejo povse brez vsega vpliva v deželnem zboru. Dunajski listi so nehali Mladočehe napadati, ker je mogoče, da bodo kdaj sodelovali z Nemci. Glasilo veleposestnikov „Vaterland“ si pa tudi misli, da ne gre preveč hujskati proti Mladočehom, ker bi vsled tega Mladočehi se tem prej utegnili zavezati z Nemci. Potem bi za češke veleposestnike minoli lepi časi, ne bili bi več odločilen faktor v avstrijski notranji politiki.

Državni zbor zopet zboruje. V jedni prvih sej mu je vlada predložila zakon o omejevanji krošnjarstva. Ta zakon bi bil jako koristen in bi posebno veliko pripomogel, da bi se nekoliko odkrižali židovskih krošnjarjev, ki povsod vsiljujejo svoje slabo blago in peharijo neskušene ljudi. Liberalni listi so pa jako nevoljni z načrtom tega zakona in kriče, da bode s tem trgovina na škodi za več milijonov. Ker v državnozborski večini odločujejo liberalci, je malo upanja, da bi novi načrt zakona bil vsprejet. Najverojetnejše je, da obleži v odseku.

Volilna reforma. — Vlada je naznanila vodjam koalicijskih strank načela, po katerih sestavi novi volilni red. Govori se, da se indirektne volitve pridrže v kmetskih občinah in da se napravi nova kurija 40 do 50 poslancev, v kateri bodo volili delavci v mestih. Kmetijski delavci pa volilne pravice še ne dobé, menda zaradi tega, ker se veleposestniki boje, da bi njih hlapci in delavci ne začeli politikovati in premišljati svojega neugodnega stanja. Nemškim konservativcem bode s tem tudi ustreženo, ker imajo tudi strašen strah pred hlapci, ker menda socijalne razmere v planinskih deželah na deželi niso baš vzgledne V državnem zboru se je dosedaj že večkrat slišalo tožiti o slabih hlapcih, ali če bi hlapci dobili volilno pravico, bi pa utegnili kaj izvedeti o slabih gospodarjih.

Civilni zakon na Ogerskem. — Generalna debata o civilnem zakonu, to je predmet, s katerim se sedaj bavi ogerska zbornica poslancev Razprave so kaj burne. Posebno se pa opaža, da je jako pičlo število tistih govornikov, ki bi s cerkvenega stališča pobijali civilni zakon. Navadno pa pobijajo vladno predlogo s strankarskega ali pa državnopravnega stališča. Toliko je že gotovo, da se vsprejme v zbornici poslancev z veliko večino. Katoliki upajo na gospodsko zbornico, katero upanje je pa pač slabo. Gospodska zbornica se bode javaljne upala upirati vladi, ker se jej je bati, da jo sicer še odstranijo. Ko se je bila uprla mešanim zakonom z židi, so jo takoj preustrojili in jej vzeli mnogo vpliva, sedaj bi je pa utegnili kar pomesti.

Nemčija. — Te dni pričela se je v nemškem državnem zboru razpravljati trgovinska pogodba z Rusijo. Nekateri računijo, da bo vlada dobila večino in bo tako sprejeta pogodbo, drugi zopet hočejo vedeti, da bo predloga pala. Veliko razločka pri številu glasov gotovo ne bode Brezdvomno je, da vlada razpusti zbornico, če se pogodba zavrže.

Srbija. — Razmere v Srbiji so še vedno iste. Milan ne zapusti Belegagrada in zaradi tega vse zmešnjave in nevolja mej narodom. Mej radikalci kaže se že očitna agitacija in hujskanje proti dinastiji. Policija je več agitatorjev že zaprla. — Rusija zahteva baje odločno, da zapusti Milan srbsko ozemlje in je zagrozila, da pretrga vse diplomatične zveze s Srbijo, če se to ne zgodi. — Gotovo je, da bi Milan takoj odšel, ko bi se mu dal kak denar. Tega mu pa skoro Srbija ne bo dovolila, ker mu je že itak dosti dala. Če se bo pripetilo, da bo tekla kri, na vesti bo imel vse Milan.

Italija. — V zbornici je predložil finančni minister program za uredbo državnega gospodarstva Deficit za l 1894/95. je preračunjen na 177 milijonov lir, dolgovi finančne uprave znašajo pol milijarde. Za uredbo državnega gospodarstva je minister predlagal prihranke pri upravi v znesku 45 milijonov in zvišanje davkov in davščin za 100 milijonov lir. Vrh tega je najeti posojilo. Poslanci niso bili nič kaj zadovoljni z nasvetom finančnega ministra, kajti povišanju davkov se odločno zoperstavljajo. Bi li Italija zamogla zmagovati še višje davke, ki so že itak največji, je prav dvomljivo. Drugače pač naj si pomagajo, prenehajo naj s carinskim bojem s Francijo in v vojaške namene naj ne vtikajo toliko milijonov in kmalu bodo finančne razmere zboljšane. — Čuje se, da je kralj dovolil, da se njegovi dohodki iz državne blagajnice skrčijo za več milijonov frankov.

Obrtnija.

Čikago in Kolumbijeva razstava.

(Dalje.)

Izvrstno je seveda Francija bila tudi v Čikagu zastopana. Francoski izdelki slave po svetu po svoji fini izdelavi in okusu. Velik napredek Francije je že svet občudoval na več pariških razstavah, ki so se vse jako izvrstno obnesle. V francoskem oddelku so se posebno odlikovale stvari od brona. Posebno je vzbujala vso pozornost gorostasna vaza, katero so poslali na razstavo bratje Thiebaut. To je bila gotova največja stvar, ki se je kedaj vlila iz brona in tudi gotovo jedna najlepših. Vsa vaza je vinska alegorija. Po vrhu so razvite vinske trte, po katerih se plazijo bahanti v angeljskih podobah. Ravno tako kakor ta vaza, so gledalci opazovali tudi druge mnoge lepe stvari od brona.

V Parizu se navadno izumljajo mode za noše. Vse, kar je v Evropi kaj veljavnega, se nosi po francoski modi. Zato je pa tudi naravno, da je baš novomodnih in jako fino narejenih oblek bilo mnogo videti v francoski razstavi. Zato je pa vzbujala posebno pozornost lepega spola.

Porcelanska industrija je v Franciji na jako visoki stopinji, to se je tudi videlo v Čikagu. Ti francoski porcelanski izdelki so se pa tudi po končani razstavi kaj lahko in hitro razprodali.

Tudi tekstilna industrija je bila v francoskem oddelku kaj dobro zastopana. Mnogo je tu bilo jako umetno narejenih preprog. Lep napredek se opazuje v grafičnih umetnih slikah. Francoski oddelek se pa ni odlikoval le po razstavljenih stvareh, temveč tudi po svoji lepi dobri uredbi. Videlo se je, da Francozi stvar razumejo, kar je čisto naravno, ker je v Parizu že bila tolika razstav kakor nikjer drugod.

Pa tudi Italija je žela mnogo slave v Čikagu, poleg tega pa še denarja. Njeni izdelki se niso le občudovali, temveč so se tudi drago kupovali. Posebno mramorni kipi in raznovrstne, posebno lesene rezbarije so vzbujale občno občudovanje. Podobe so bile tudi lepo poslikane in nekatere so bile videti, kakor žive.

Mej ameriškimi pokrajinami se na razstavi zlasti odlikuje angleška naselbina Kanada. Ta naselbina je precej samostojna in je tudi na razstavi to pokazala. Svojih izdelkov ni razstavila v angleškem oddelku temveč je priredila svojo razstavo. Razstavila je bombažne in volnene blage, čipke, železnino, posebno dobre žage, klavirje in mnogo drugih rečij.

V kmetijskem poslopju je Kanada razstavila razne kmetijske pridelke. Raznovrstno žito in druga semena so tukaj bila razstavljena, mej drugim znani kanadski grah, po katerem se tako zelo poprašuje zaradi tega, ker se ga ne lotijo nobeni mrčesi.

Največja zanimivost je pa bil gotovo velikanski sir, kateri je tehtal nič manj kakor 220 centov. Kupil ga je potem neki Anglež in sabo vzel v Evropo.

Izmej rudninstva je razstavljeno mnogo niklene rude in že čistega nikla. Razstavljen je bil mej drugim 4500 funtov težek kos nikla, kateri je bil vreden kacih 2500 dolarjev. Pa tudi nekatere druge rude in kovine je razstavila Kanada. Samo premoga ni nič razstavila, ker ga nič nima.

Tudi v vrtnarski razstavi je dobro zastopana Kanada. Čuditi se je naravnost visoki stopinji kanadskega vrtnarstva. V rastlinjakih vzgojajo mnoge tropične rastline, mej drugim zlasti kaj lepe palme.

Kakor dobro se je tudi obnesla Kanada na razstavi, toliko slabše se je pa v obče Anglija, ako še ne mislimo na razstavo ženskih del, o katerih smo že govorili. Videlo se je le predobro, da še ni minola v Angliji mržnja do Američanov, da se torej Albijoni niso dosti zanimali za razstavo v Čikagu. Najbolje je na angleški razstavi bil zastopan porcelan in pa lončeni izdelki. Nekaj novega je bilo Eltonovo blago. Bogat plemenitaš Elton na svojem posestvu izdeluje lončeno blago, ki se odlikuje po čudni barvi in še čudnejši obliki. Kdor je kdaj videl to blago, bode že gotovo zopet spoznal, ali popisati ga je pa jako težko. To blago tudi ni drago.

Hišne oprave v angleški razstavi ni bilo nič posebnega. Opazili so se nekateri predmeti v srednjenemškem slogu. Le angleške medne (mesingaste) postelje so nekaj posebnega. Te postelje pa zadnje leta izdelujejo že tudi v Ameriki. Zato so nalašč naročili delavcev iz Anglije.

Razstava je pa bila tudi jako slabo vrejena. Vse je bilo pomešano, tako da so se gledalci komaj spoznali. Zastopane so pa bile tudi nekatere kolonije, pa se tudi niso nikakor odlikovale.

Od južnoameriških republik je kaj mičen pavilijon imela Venezuela. Ta dežela ima jako bogate poljedelske pridelke, posebno pripada mej dežele, v katerih se pridelluje mnogo kave. Poleg mnogih kmetskih pridelkov, so pa bili Venezuelci razstavili mnogo lepih slik, kar kaže, da v tej deželi še precej umetnost cvete. Tudi je bilo razstavljenih več zgodovinskih važnih stvarij, grb Karola V. z mestu hiše v Novem Cadizu, ostanki zastave Franca Pizzara, s katero je l. 1533. zmagovalno prišel v Cuzco Boliviarov častni meč, kateri mu je dalo mesto Lima, medalija Washigthonova, katero je izročila njegova rodbina 1826. osvoboditelju Venezuelu generalu Lafayettu.

(Konec sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Dober lak za obrtno železne peči napraviš, če 1 kilo esnega katrana razgreješ, da skoro zavre in prideneš $^1/_{16}$ kilo železnega vitrijola. Ta lak je črn. Vrhnji del peči, kateri se ima lakirati, se razgreje in vroč lak s čopičem namaže. Gorkota lak kmalu posuši in se potem lepo sveti ter je jako trajen.

Kavine in čokoladne lise izpraviš iz tkanin, ako jih namočiš z zmesjo jajčnega rumenjaka in glicerina in v gorki vodi dobro izpereš in potem pa še vlažno tkanino na nasprotni strani ne s preveč vročim gladežem zlikaš.

*

Kmetijstvo.

Škodljvci sadnega drevja.

(Dalje.)

Drevesne uši in črvci so več vrst. Uši so gole, črvci pa imajo neki varstveni ovoj. Uši in črvci se nahajajo na listih, vejah in koreninah raznih dreves, torej ga ni dela pri drevesu, da bi na njem se ne vgnjezdila kaka vrsta uši. Ti mrčesi se ne lotijo drevesa, katero je popolnoma zdravo in katero raste v popolnoma dobrih razmerah. Če pa drevo kaj boleha ali peša, če ovene vsled suše, pomankanja hrane ali pa vsled nakratne premene temperature, pa se takoj prikažejo uši in črvci.

Te živali s svojimi rilčki sesajo sok iz listja in mladik, ali pa s svojimi odpadki zamašé luknjice v listju, kar ovira njih delovanje. Večkrat se uši kar na kupe nabero okrog mladik. Da take mladike potem ne vspevajo, je čisto naravno in gledati moramo, da kakor hitro je moč uši odpravimo.

Črvci se ne naselijo v tacih kupih, temveč le posamično po lubji. Množe se ne tako hitro, kakor uši. Drevo, na katerem se naseli mnogo črvcev, dobi grbast in bulast lub in hira. Zato je pa treba gledati, da se odpravijo. Najboljše je pa, če jih z ostro krtačo z drevesa skrtačimo.

Vse ti mrčesi se najraje naseljujejo na jablanah. Sploh je jablana tisto sadno drevo, na katerem se navadno naseli največ škodljivih mrčes. Drevesne uši in črvci pa ne puste na miru tudi drugih dreves.

Za pokončevanje teh mrčesov priporoča se tudi škropljenje s tobačno vodo. Nobeno sredstvo toliko ne pomaga, kakor tobačna voda. Dobro je pa tudi, če pomladi, predno začno poganjati, se mladike zmijejo s sodno raztopljino. Seveda je to mogoče le pri majhnih drevescih.

Najboljše je pa, če se po možnosti gleda, da se drevesca zdrava, da jim ne primanjkuje hrane in da jim ni presuho. S tem se več koristi, kakor z mnogimi sredstvi, priporočanimi za preganjanje drevesnih ušij in črvcev. Nadalje je še celo vrsto podobnih mrčesov, kateri bolj ali manj škodujejo drevju. Bilo bi tudi preobširno, ko bi hoteli razpravljati vseh. Posebno se mnogo govori o dveh, o krvni mušici in o trtni uši. Obe ti dve smo dobili iz Amerike. Prva se posebno loti jabolk in hrušk, poslednja pa uničuje vinsko trto. Kako jih zatreti, o tem se je že mnogo pisalo in ugibalo. Posebno od raznih teoretikov se je nasvetovalo že celo vrsto sredstev, ki pa navadno nič ne pomagajo, mnogo še škodujejo drevju, nekatera so pa tako draga, da se jih ne splača rabiti.

Iz mej vseh priporočenih sredstev proti krvni mušici, se nobeno prav ne obnese. Opaža se pa, da se te mušice v raznih krajih kaj ne jednakomerno razširijo. Tako je v nekaterih krajih ni opaziti, ko v drugih kaj hudo pustoši.

Te uši se navadno drže na spodnji strani vej in ob odprtih ranah. Opazijo se lahko, ker povsod, kjer se naselijo, videti je modrobeli nežen mah iz vrhnih dlačic teh mušic. Te mušice se hitro množe, če tudi ne v taki meri, kakor nekateri trdijo. Tako je trdil nemški sadjarski pisatelj, da v desetem rodu bi od jedne same mušice že bilo 590.490 milijard mušic. Ta mož je računil, da od vsake mušice prihaja 30 jajčic in torej ravno toliko novih živalic. Seveda ni računal, da baš pri tacih živalih razne neugodne razmere veliko večino zaroda pokončajo.

Gospod pisec ni pomislil, koliko prostora bi bilo treba za toliko uši, kakor jih je on navedel. Neki drugi bolj praktičen sadjerejec je pa v pravi luči pokazal trditev tega nemškega učenjaka s tem, da je izračunal, da bi toliko ušij jedva peljali na 60 vlakih. Da se v resnici tako hitro te uši množe, bi pač vže davno ne bilo več nobene jablane na svetu. Sploh se je pa škodljivost tega mrčesa že tudi pretiravala

Drevesa te uši ne uničijo. Najbolje se pa moremo jim ustavljati, ako gledamo, da drugače imamo trdna drevesa. Sicer je pa tudi upanje, da te ušice zginejo. Pred leti so bile v Franciji, potem so se razširile v Nemčijo, v Franciji so pa nekoliko pojemale. Semtrtja je pa borba proti tej uši več škodovala, nego koristila, ker je ljudem jemala veselje do sadjarstva.

Skoro nič večje sreče ni bilo s preganjanjem trtne uši. Tudi proti tej še danes ni zanesljivega sredstva, če tudi so se že razpisale znatne nagrade. Toliko je, kakor pri druzih mrčesih tudi pri trtni uši gotovo, da bolje uspeva v slabih pičlo gnojenih, kakor v dobrih, novim trtam manj škoduje, nego starim. Po skušnjah na Hrvaškem tudi trtam manj škoduje trtna uš, ako se jim gnoji s čreslom ali pa z žaganjem. Najzanesljivejše sredstvo so pa seveda ameriške trte, če tudi ni gotovo, da bi se tudi teh trt ne lotila trtna uš, ko se bodo omehkužile v vinogradih. Vsaj se tudi trdi, da se podivjane trte, ki rasto v nekaterih krajih na Hrvaškem, ne loti trtna uš.

Nikakor se pa zaradi podobnih nezgod ne sme opuščati sadjarstvo. Skušnja namreč uči, da vse take nadloge pridejo in minejo. Pretiravati se pa nevarnost tudi ne sme, da ljudje ne zgube veselja do vinarstva in sadjarstva.

(Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Kako spoznaš goloba, je li star ali mlad? Stari golobje imajo rudeče noge in nimajo rumenkastega puhovega perja, katero je mej perjem mladih golobov. Mlad golob ima gladke noge, blede barve.

Kako se odpravi slab zrak iz vodnjaka? V globokih vodnjakih je zrak spriden in ni varno vanje hoditi. Delavec, ki ima v takem vodnjaku opraviti, naj vanj spusti na motvozu luč, ako luč ugasne, nikar tako ne hodi notri. Zrak se pa lahko popravi, ako se raztegnjen dežnik preveže na motvoz in hitro spusti skoro do vode v vodnjak in hitro zopet ven potegne. To se mora ponavljati kacih dvajsetkrat.

Poučni in zabavni del.

† Dr. Franjo Rački.

Kakor smo nedavno omenili, umrl je v Zagrebu jeden najboljših in jeden največjih učenjakov hrvaških dr. Franjo Rački. Sedaj pa moramo ob kratkem načrtati njegovo življenje in delovanje.

Pokojnik je bil rojen dne 25. novembra 1829. v Fužinah, gorskem kraju reške županije. Njegovi stariši Gregor in Marjeta Padavićeva bili so kmetskega stanu in precej premožni.

Ljudsko šolo je dovršil v domačem kraji. Stariši so bili sklenili, da ga pošljejo v šolo, ker so za neslednika v gospodarstvu odmenili staršega brata njegovega. Gimnazijo je obiskaval v Reki in Varaždinu in je bil odličnjak. Mislil je iti v Budimpešto se učit modroslovja, ali burno leto 1848. mu je prekrižalo račune in odšel je v škofijsko semenišče v Senj. Vso mladino hrvaško je tedaj nauduševala misel za hrvaški preporod in tudi Račkega je ta misel navajala, da se je še mlad lotil pisateljevanja. Še kot klerik je že pisal članke bogoslovne in nravne vsebine za „Katolički List“, pozneje je pa pisal zabavne in poučne spise v „Neven“.

L. 1849. poslali so ga bili v dunajski Pazmaneum, kjer se je poleg bogoslovnih in modroslovnih znanostij pečal z učenjem slovanskih in tujih jezikov.

Vrnivši se v Senj je bil dne 15. avgusta 1852. posvečen v duhovnika in je na željo škofovo prevzel učiteljsko mesto za fiziko na ondotni gimnaziji. Škof je pa bil odločil Račkega že poprej za profesorja bogoslovja in čakal, da se izprazni kako mesto na višjem bogoslovskem učiteljišči na Dunaji, da ga tja pošlje, da popolni svoje nauke. Leta 1853. je odšel Rački na Augustineum, kjer je ostal dve leti. Ko je potem si pridobil doktorstvo bogoslovja, povrnil se je v Senj, ter je prevzel na tamošnjem škofijskem liceji stolico cerkvene zgodovine in kanoničnega prava.

Rački se je že kot dijak mnogo pečal z zgodovino. Že na Dunaji je bil začel zbirati gradivo za slovansko zgodovino in se je pridno učil raznih pomočnih strok. V Senji je nadaljeval svoje delo in posebno marljivo nabiral gradivo za domačo zgodovino.

Tedaj so razni slovanski učenjaki, Dobrovski, Safařik, Vostokov in Kopitar preiskovali o početku krščanske prosvete pri Slovanih. Rački se je tudi že na Dunaji pečal s tem vprašanjem. Izdal je dve knjigi, v katerih je razpravljal življenje in delovanje sv. Cirila in Metoda in razpravljal, kako pismo sta rabila sv. Ciril in Metod. Po njegovem mnenji sta rabila glagolitico, katera je starejša od cirilice. Preiskaval je razne glagolitske rokopise, napise, listine in pisal zgodovinske razprave v „Katoličkem Listu“ in pa v „Nevenu“.

Račkemu je pa sedaj odprlo drugo polje. Škof Strosmajer je bil poslal v Rim Mateja Topalovića, da opozori sveto stolico na slovanske stvari; Matej Topalović opozori škofa Strosmajerja na ilirski kapitelj sv. Jeronima in v sporazumlji s senjskim škofom je ta poslal v Rim Račkega, da preustroji ta kapitelj in ga tako otme propada. Tako je l. 1857. Rački prišel kot kanonik kapitelja sv. Jeronima v Rim.

V Rimu je Rački neutrudljivo deloval v narodnocerkvenem in književnem oziru. Skrbel je za povzdigo jeronimskega kapitelja, ta tako v večnem mestu utrdi vez s hrvaškim narodom. Delal je pa tudi na to, da slovanski jezik dobi v cerkvi stara prava. Pritiral je že bil tako daleč, da je papež bil naročil djakovskemu škofu, da po učenih možeh popravi slovanske knjige in jih tako popravi za drugi natis. Da niso polilične razmere Račkega spravile na drugo mesto, bil bi dosegel, da bi mej južnimi Slovani bil slovanski jezik zopet pridobil vse stare, po rimski stolici mu priznane pravice.

Po bogatih rimskih knjižnicah in arhivih je pa Rački pridno nabiral za jugoslovansko zgodovino. Dan na dan je po knjižicah prebiral stare spise in jih preiskaval. V Rimu se je Rački seznanil z raznimi učenjaki in se je posebno sprijaznil s predstojnikom vatikanskega arhiva očetom Avguštinom Theinerjem. Tega učenega patra je pridobil celo, da je sam začel po knjižicah zbirati gradivo, ki se tiče Jugoslovanov. V Rimu se je pa Rački splošno tudi zanimal za starinoslovje in je z veliko marljivostjo si proučeval razne rimske starine. Iz Rima je hodil ogledovat tudi arhive in knjižice, pa tudi druge znamenitosti v raznih krajih Italije. V hrvaških listih je pa priobčeval, kar je kje videl zanimivega.

Leta 1860. se je Rački povrnil iz Rima, da obišče sorodnike, prijatelje in znance. Nameraval je v kratkem zopet povrniti se v Rim. Pa prišlo je drugače. Na željo škofa Strosmajerja, ki se je tedaj mudil v pojačenem državnem zboru na Dunaji, je Rački šel na Dunaj, kjer so se posvetovali nekateri hrvaški rodoljubi o hrvaških stvareh. Na Dunaji se je tedaj sprožila misel o osnovi jugoslovanske akademije in hrvaškega vseučilišča. Strosmajer je naprej Račkemu razkril svoje velike namene.

Po oktoberski diplomi se je na Hrvaškem bilo začelo tako živahno politično gibanje, da je nekako ta politični tok potegnil tudi Račkega za seboj. Bil je vedno zraven Strosmajerja in mu pomagal izvajati velike namene njegove. Vse to je Račkega oviralo, da se ni povrnil v Rim.

Stopil je na politično polje in se pridružil tistim, ki so zagovarjali hrvaško državno pravo. Pisal je članke za hrvaške časopise, v katerih je razpravljal posebno hrvaško državno pravo. Ti spisi so bili velicega pomena, žal, da niso tedaj povsem umeli velicega moža. Iz jeze proti Nemcem so se mnogi Hrvatje tedaj približavali Madjarom. Rački je pa v svojih spisih svaril pred tem združevanjem in dokazoval, da imajo Hrvatje, čisto svoje državno pravo, katero je starše od zveze z Ogersko.

Od 15. aprila 1861. l. vidimo Račkega v deželnem zboru hrvaškem, v katerem je on sodeloval pri vseh važnejših vprašanjih. Ko se je sprožilo vprašanje o skup-

nosti trijedne kraljevine, zbrali so Račkega v odbor, ki je imel izdelati odreso na krono. Bil je tudi v velikem poslanstvu, ki je izročila to adreso, katero je bil največ on sestavil. Ko je dne 8. novembra bil hrvaški sabor razpuščen, je javno življenje na Hrvaškem se prenehalo do 1865. leta. Politika se je razpravljala le po shodih in listih in Rački je pridno deloval v tem oziru z besedo in peresom.

Leta 1863. je bil imenovan šolskim svetnikom in nadzornikom pri hrvaški deželni vladi. Tukaj je Rački imel polno dela, posebno je imel mnogo skrbi za nove hrvaške šolske knjige. Leta 1864. je pa v zvezi s Torbarjem in Jagićem še začel izdajati znanstveni časopis, pri katerem je bil on prevzel zgodovinski del. V tem listu priobčil je dolgo vrsto učnih razprav. V svoji službi se pa ni pridobil naklonjenosti tedanjih mogočnikov, to pa zaradi tega ne, ker se ni dal kratiti svoje neodvisnosti. Večkrat se je sprl s banom Sokčevićem. (Konec sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Petdesetletnica prvega bolgarskega časopisa. Letos bodo Bolgari praznovali petdesetletnico, kar je jel izhajati prvi bolgarski časopis. Tem povodom se snide v Sredcu v juliji kongres bolgarskih časnikarjev.

Anglikanska cerkev in pravoslavje. V Angliji je društvo, katero deluje za zjedinjenje angleške cerkve v pravoslavno. Pri tem društvu je 28 škofov, 4108 drugih duhovnikov in 28.689 neduhovnikov.

Polka. Misel, da je polka poljski ples, je napačno Prva plesalka polke je bila Čehinja Hanička Slezak Bila je cvetoča deklica v Kostelcu ob Labi. Znana je bila kot dobra plesalka. Neko nedeljo so jo prosili, da bi sama enkrat zaplesala. Rekla je, da bode plesala nekaj, kar se je sama zmislila. Navzoči vaški učitelj je spremljal njeno petje. Ko je odplesala, so jo vprašali, kako se imenuje ta ples in ona je odgovorila, da polka, ker je plesala po pol korakov. Leta 1832. so polko že plesali v Pragi, 1839. na Dunaji in leta 1840. je pa že bila znana v Parizu. Hanička, izumiteljca polke, še sedaj živi, in je že stara, ter ima 6 otrôk in celo kopo vnukov, njen ples je pa razširjen že po vsem olikanem svetu.

Novice.

Deželni zbor Kranjski.

V štirinajsti seji dne 16. febr. poroča posl. Klun imenom finančnega odseka o proračunu deželnega zaklada za l. 1894 Skupna potrebščina znaša 1,180.751 gld. skupno pokritje 876.188 gld., torej primankljaja 304.563 gld. Potrebščina se sestavlja iz sledečih točk: 1.) Troški deželnega zbora 14.024 gld. 2.) Administrativni stroški 55.244 gld. 3.) Troški za deželno posestvo 7375 gld. 4.) Troški za deželnokulturne namene in za vodne zgradbe 54 200 gld. 5.) Troški za javna varnost 26.996 gld. 6.) Troški za zdravstvo 10 232 gld. 7.) Dobrodelne naprave 519.160 gld. 8.) Troški za pouk, omiko in dobrodelne namene 223.036 gld. (Pri tej točki so mej drugim zapopadene tudi sledeče podpore: 1.) Dramatičnemu društvu 3000 gld. 2.) za nemške gledališke predstave 3000 gld., 3.) Muzealnemu društvu 400 gld., 4.) Ciril Metodovi družbi 1000 gld., 5.) Filharmoničnemu društvu 300 gld., 6.) Dunajskemu „Studenten-Krankenverein“ 50 gld., 7.) Graški podpiralni zalogi 200 gld., 8.) „Asylverein“ na Dunaji 50 gld., 9.) „Mensa academica“ na Dunaji 100 gld., medicinskemu podpornemu društvu 30 gld., 12.) „Freitischstiftung“ za tehnike v Gradci 30 gld., 13.) Podpornemu društvu na rudarski akademiji v Ljubnem 20 gld., 14.) „Radogoju“ 200 gld., 15.) Podpornemu društvu na spodnji gimnaziji ljubljanski 300 gld., 16.) na gimnaziji novomeški 250 gld., 17.) na gimnaziji kočevski 100 gld., 18.) Luki Jeranu za uboge dijake 200 gld., 19.) Ljudski in dijaški kuhinji ljubljanski 100 gld., 20.) gld., za ustanovitev novomeške dijaške kuhinje 100 gld., 21.) „Narodni šoli“ 200 gld., 22.) Društvo za zgradbo zavetišča v Ljubljani 400 gld., (in sicer za 5 let), 23.) Podpornemu društvu za izpuščene kaznjence 100 gld., 24.) „Rudečemu križu“ 100 gld., 25.) „Belemu križu“ kot ustanovni donesek enkrat za vselej 100 gld., 26.) „Patriot Frauenhiltsverein“ 50 gld., 27.) Šolskim sestram v Trnovem 150 gld., 28.) Bolniškemu društvu zasebnih uradnikov 100 gld., 29.) Janezu Bajdetu podporo za iznajdbo glasbenega stroja 100 gld., 30.) Sovenskemu planinskemu društvu 200 gld., 31.) Podpornemu društvu na filosofični fakulteti na Dunaji 20 gld., 32.) Podpornemu društvu juridične fakultete na Dunaji 50 gld.) 9.) Troški za občila 173.817 gld., 10.) Troški za priprego in vojaške namene 10.550 gld., 11.) Primankljaj deželnega posojilnega zaklada 81.117 gld. 12.) Razni stroški 5000 gld. Vsega skupaj torej 1,180.751 gld., potrebščine. Tej nasproti se kaže pokritje z nastopnimi točkami: 1.) Prihodki iz deželnega posestva 56 082 gld. 2.) Prihodki iz javnih naslovov 3 559 gld. 3.) Razni prihodki 56.268 gld. Skupno pokritje torej znaša 115.909 gld., primankljaj pa 1,064 842 gld. V pokritje tega primankljaja nasvetuje posl. Klun kot poročevalec večine finančnega odseka, da naj se za l. 1894 pobira: 1.) 40% priklada na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa v znesku 135.016 gld.; 2.) nastopne naklade: *a)* od porabljenih likêrjev in vseh poslajenih opojnih tekočin brez razločka na stopinje alkoholovine od hektolitra po 6 gld; *b)* od vseh porabljenih žganih opojnih tekočin po stopinjah 100delnega alkoholometra za vsako hektolitersko stopinjo 18 kr., v skupnem znesku 195 000 gld; 3.) 28% priklada na vso predpisano svoto vseh neposrednjih davkov z vsemi državnimi prikladami vred v znesku 430.263 gld. Kar preostaja primankljaja, pokrije naj se 1.) z najemom posojila do najvišjega zneska 250.000 gld., bodisi proti zastavi državnih obligacij glavinskega premoženja dežele kranjske ali po kaki drugi kreditni operaciji; 2.) iz blagajničnih preostankov. Poročevalec imenom večine finančnega odseka nasvetuje tudi nastopne resolucije: I. Deželnemu odboru se naroča, da izdela penzijski štatut za deželne uradnike ter ga gotovo predloži deželnemu zboru v prihodnjem zasedanji. II. Deželnemu odboru se dalje naroča, da uvede redno in resno kontrolo pri občinskih računih ter v to zvrho pred vsem primerno pouči občinske predstojnike. III. Z ozirom na ugodni uspeh deželne naklade na žgane opojne tekočine odmeri se za l. 1894 poslujočemu osobju posebna nagrada v znesku 5% od vsega čistega dohodka, kateri po odbitih remanencah presega znesek 100000 gld. Deželni odbor se pooblašča, da po svoji previdnosti razdeli to svoto med one pri pobiranji deželne naklade poslujoče osobe, katere se odlikujejo po posebni spretnosti in točnosti. Iz istega zneska naj se eventualno tudi primerno nagradi akcesist Zvonimir Zor. IV. Deželnemu odboru se naroča, da se udeleži zakupne dražbe užitninskega davka na Kranjskem kot ponudnik imenom dežele, in sicer pri zakupnih dražbah, katere se bodo vršile do prihodnjega deželno-zborskega zasedanja. V. Deželnemu odboru se naroča, da brez zamude prične potrebne preiskave in poizvedbe glede vpeljave deželne naklade na pivo ter v prihodnjem zasedanji poroča deželnemu zboru, oziroma stavi potrebne predloge. Posl. Šuklje imenom manjšine finančnega odseka nasvetuje proti predlogu večne fi-

nančnega odseka, da naj se mesto 28% pobira 32% priklada na vso predpisano vsoto vseh neposrednjih davkov z vsemi državnimi prikladami vred v znesku 491.712 gld., in naj se ostali primankljaj pokrije po kreditni operaciji do najvišjega zneska 150.000 gld. V ostalem nasvetuje tudi prve štiri resolucije večine finančnega odseka. — Posl. baron Schwegel nasvetuje še resolucijo, da naj se za otroško bolnico dovoli za tri leta subvencija po 300 gld in muzealnemu društvu podpora 400 gld., in predlaga, da naj deželni odbor potrebno ukrenil, da se zboljša sajenje sladkorne pese na Dolenjskem. Posl. Hribar predlaga resolucijo, po kateri naj se za cesto od Vodic do meje okrajnega glavarstva kranjskega dovoli kredita 2000 gld. Sledila je daljša debata o proračunu deželnega zaklada za l. 1894. Posl. Luckmann priporoča predloge manjšine finančnega odseka. Posl. Hribar v daljšem govoru opisuje kočevske razmere, kara odločno samooblastno in ponemčevalno postopanje ondotnega okrajnega glavarja pl. Thomanna. Svoje trditve podpira z dokazi. Govornik spodtika, se tudi nad voditeljem okrajnega glavarstva v Krškem, ki ni dovelj zmožen slovenščine. Sicer poslanec podpira in priporoča zbornici predloge večine finančnega odseka. Posl. dr. Schaffer priporoča predloge manjšine finančnega odseka in skuša razložiti pomen koalicije. Posl. dr. Tavčar je za predloge večine finančnega odseka. kritikuje delovanje in postopanje dež predsednika barona Heina, ki je v raznih prilikah za kratkega svojega bivanje tu na Kranjskem se pokazal nasprotnika slovenskega naroda. Kaj tacega bi dež. predsednik, ki si je, kakor zatrjuje sad koalicije, ki je bajé zadela nalogo pravičnosti do vseh, ne bil smel storiti. Deželni predsednik baron Hein se nasproti trditvam posl. Hribarja in dr. Tavčarja skuša zagovarjati. Posl. baron Schwegel govori o resnobi finančnega stanja dežele, je za predloge manjšine finančnega odseka in izreka željo, da bi se koalicijska misel ukrepila tudi v naši deželi. — Seja se na to prekine ob $^1/_2$ 3 uri popoludne in nadaljuje ob $^1/_4$ 5. uri. — Posl. Hribar odgovarja na nekatere opazke baron Schwegla in dež. predsednika barona Heina. Posl. dr. Schafter odgovarja posl. Hribarju. Posl. Šuklje dokazuje potrebno zvišanje deželne priklade, češ boljši je polagoma zvišavati naklado, kakor naenkrat ž njo poskočiti, govornik priporoča torej toplo predloge manjšine finančnega odseka. V političnem oziru govori o splošni volilni pravici, obžaluje nezaupnico grofu Hohenwarthu in priporoča dež predsedniku naklonjenost do slov. naroda v vseh ozirih. Koalicijska ideja bo prodrla, ako jo bodo res gojili tudi Nemci. Govorili so še poročevalec Klun posl. Žitnik in posl baron Schwegel, na kar so se predlogi in resolucije večine finančnega odseka sprejeli. Sprejete so bile tudi resolucije posl. barona Schwegla in Hribarja. — Petnajsta seja je bila dne 16. februvarija.

— **Osobna vest.** Deželni knjigovodja g. Fran Ravnihar je po 43letnem službovanji v državni in deželni službi šel v pokoj.

— **40letnico** kot zdravnik praznuje danes g. vladni svetnik profesor dr. Alojzij Valenta pl. Marchthurn.

— **Novi škof na Krku.** Vest, o imenovanji novega škofa za otok Krk v osobi kanonika Andr. Šterka v Trstu se potrjuje. Za ondotne Slovane je to imenovanje velika zmaga, kajti nasprotniki so se na vse kriplje trudili, da bi bil na to mesto imenovan kak lački privrženec. Novoimenovani škof porodil se je 28. novembra leta 1827. v Voloski, je torej 66 let star.

— **»Radogoju«** je pristopila sl. kmetska posojilnica na Vrhniki kot ustanovnica — Kot ustanovnik pristopil je tudi g. dr. Babnik, odvetnik v Celji.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** so od 20. jan. do 12. febr. darovali: Slavni mestni svèt stolnega mesta Ljubljane za l. 1894 prispevka 500 gld. svoto zares vredno dostojanstvenega stališča našega glavnega mesta; vrla ženska podružnica v Gorici po blagajničarici g. Mariji Kencler 100 gld.; č. g. župnijski upravitelj Anton More kot prvomestnik podružnice v Loškem potoku zajedno s podružniškimi doneski več darov v skupnem znesku 64 gld. 75 kr., bivši tamburaški zbor č. g. Mariborskih bogoslovcev vse svoje tamburice, ki so stale 55 gld.; neimenovana dobrotnica za samostan šolskih sester v Velikovcu 25 gld.; č. g. Lovro Herg, kanonik v Mariboru 40 kron, ki nam jih je naklonila družba duhovnikov zbrana pri sedemdesetletnici č. g. M. Modrinjaka, prošta v Ptuji, slavna slovenska čitalnica v Mariboru po g. dr. Berjaku 16 gld.; č. g. Karlo Miklavčič, župnik v Žminji, 14 gld., in sicer je 9 gld. nabrala gdč Marija Miklavčič v župnem dvorci, v Žminji, 5 gld. pa je dar. č g. kapelana P. Švegelja, slavna posojilnica v Žužemberku 10 gld., č. g. I. Kralj, dekan v Zavrči, 11 kron, nabranih pri odhodnici č. g. kapelana Ozmeca; g. Terezija Razlag iz Starenove vasi v oporoki po g. A. Šlambergarji, notarji v Ljutomeru, 5 gld.; gdč. Franica Seraf Brinšek v Trnovem 10 kron, ki so nam jih naklonili: g. Ponikvar, potovalec tvrdke „K. Greinitzovi vnuki“ v Trstu, 2 kroni, gg. Ljudovik Dolenec, Štefan Brinšek, Mavricij Färber, neimenovec, Josip Primec, Fr. Ferjančič, Fr. Glleck in vesela družba v Ilirski Bistrici po 1 krono; č g. notar Hudovernik v Kostanjevici, pri Weigleinovem banketu na Krškem nabrani znesek 5 gld; sl. „Prva dolenjska posojilnica v Metliki“ 5 gld.; č. g. Frančišek Pešec, kapelan v Cirknici, v veseli družbi zloženih 7 kron; neimenovanec po č. g. deželnem arhivarji A. Koblarji 4 krone, g. Fran Demšar, podpredsednik železniške podružnice, 5 gld.; in č g. mengiški nadžupnik Jvan Zorec, po g. deželnem poslancu I. Krsniku 3 krone. Slovenke in Slovenci! Mislite ob svojih naslednjih darovih sosebno na Trst in na Velikovec, tako kot mi mislimo nanji s skrbjo sicer, a zagotovljamo Vas: s ponosom.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Podružnica sv. Cirila in Metoda za Šiško** priredi v nedeljo dne 4. marcija t. l. ob 4. uri popoludne pri Matjanu v Zgornji Šiški svoj občni zbor, ki bo poleg navadnega vsporeda obsegel tudi prosto zabavo s petjem. Petje preskrbi sl. mešani zbor šišenske čitalnice. K občnemu zboru se vabijo vsi prijatelji slovenskega šolstva.

— **Pomiloščenje.** Ob 40letnici poroke Njega Vel. Našega presvitlega cesarja, dne 25. aprila t. l. se pričakuje pomiloščenje vseh zaradi političkih pregreškov obsojenih. Tudi češke „Omladince“ najbrž zadene to pomiloščenje.

— **Pomiloščenje kaznjencev.** Presvitli cesar je pomilostil 50 kaznjencev. Mej temi v kaznilnicah v Ljubljani 2, v Kopru 3, v Gradiški 2, v Mariboru 6 kaznjencev in v ženski kaznilnici v Begunjah 2 kaznjenki.

— **Koncert »Glasbene Matice«** napovedan na 3. in 5. marcija preložil se na 12. in 14. marcija.

— **Preložen semenj v Metliki.** Semenj, ki bi bil moral biti dne 20. marcija v Metliki, preložen je na 13. dan marcija.

— **Veteranski kor v Ljubljani** imel minolo nedeljo svoj občni zbor. Kor šteje sedaj 348 članov, je imel v preteklem letu 1536 gld. 22 kr. dohod.; po pokritji vseh stroškov je ostalo še 22 gld. 13 kr. v blagajnici. Bolnim društvenikom se je izplačalo 587 gld. 84 kr. podpore. Premoženje veteranskega kora znaša 4169 gld. 18 kr. Častnim članom volil je občni zbor čast gosp. kanonika Iv. Rozmana, župnika pri sv. Jakobu v Ljubljani.

— **Pri občinskah volitvah** na Viru izvoljen je bil županom g. Fran Kerč iz Vira, svetovalcem pa gg.: Martin Dokler, Jož. Stupica in Fran Majdič.

— **V Planini** v okraji logaškem umrl je minolo ne-

deljo, učitelj v pokoju, g. Iv. Juvanec v 79. letu svoje starosti N. v m. p.

— **Umrl** je minoli teden v Podnartu pri Kropi nadučitelj g. Marko Kovšca. N. v m. p.

— **Izpred porotnega sodišča.** Dne 26. februvarija obsojen je bil pri prvi obravnavi 27letni zidarski pomočnik Anton Jenko iz Podrečja v kranjskem okraji zaradi hudodelstva uboja in težke telesne poškodbe na osem let težke ječe. — Pri drugi obravnavi istega dne obsojena je bila 25letna dekla Frančiška Kernel iz Slavine v postojinskem okraju zaradi hudodelstva detomora na pet let težke ječe. — Dne 27. februvarija obsojen je bil 32letni Miha Hribar, bivši hlapec na Krumperški graščini pri Brdu, zaradi hudodelstva uboja na dve leti težke ječe. — Dne 28. februvarija obsojen je bil France Hribernik, hlapec v Gabrku pri Škofji Loki, na 1 let težke ječe, ker je 13. maja 1893 z nožem zaklal v levo roko svojega bratranca Fr. Trilerja.

— **Nova uniforma za pešce.** V vojnem ministerstvu vršila so se posvetovanja glede uvedbe nove barve za uniformo pešcev. Sklenilo se je uvesti sivo barvo, kakoršno imajo lovci in deloma deželni brambovci. O podrobnostih se bode še sklepalo.

— **Orožniški postaji** v Vidmu in v Ortneku ob kočevski železnici, sta se opustili. Postaji sta se bili namreč ustanovili le za čas železniške zgradbe.

— **Za šolo na ljubljanskem barji** zgradila bo mestna občina posebno poslopje, prostorno za dvo-, oziroma trirazrednico ter s stanovanjem za učiteljsko osobje. Dosedaj je bila šola nastanjena v privatni hiši.

— **Požar** je uničil minolo soboto v Hrašah pri Postojini štiri poslopja. Škode je 3000 gld. Pogorelci so bili sicer zavarovani, a za majhne svote.

— **Mertveca** potegnili so dne 22. febr. pri Spodnjih Ribčah iz Save. Kdo je utopljenec se ni še dognalo natančno.

Veliko poneverjenje.

Na Dunaji se sedaj govori o tem, da se je ustrelil glavni blagajnik blagajnice državnih dolgov Adolf Ferles. Pokojnik je bil rojen leta 1844. v Szozyrku v bjalskem okraji v Galiciji. V mladih letih je bil častnik, potem je pa bil uradnik pri blagajnici državnih dolgov in se popel do osmega činovnega razreda. Dolgo časa je ta gospod jako solidno živel, bil občno spoštovan, z veliko vestnostjo je opravljal svoj posel.

Pred malo leti odprl na Kolovratovem ringu kavarno. Nad tem so se nekaj izpodtikali njegovi predstojniki. Zaradi tega je kavarno prepisal na svojo ženo, Karolino, vodil jo je pa sam.

Ob jednem se je jako premenil. Poprej tako soliden mož, jel je pijan prihajati v urad. Premišljevali so že, da bi ga upokojili, le zaradi njegovega dolgoletnega in poprej toli vestnega in natančnega službovanja so mu prizanašali. Zahajal je v slabe druščine, posebno se pajdašil z gledališkimi igralkami in drugimi tacimi umetnicami, ž njimi popival šampanjec, katerega je seveda le on plačeval. Nosil se je po najnovejši modi in zahajal na razne veselice.

Po letu lanskega leta se je zaljubil v cirkusno jahalko Marjeto Angeli, ki je tedaj stanovala v Ronacherjevem hotelu in imela zveze z nekim ruskim grofom. Ferles je nadlegoval gospodično Angeli s svojimi ljubezenskimi ponudbami in jej grdil ruskega grofa, pošiljal jej drag nakit in sploh široko odpiral denarno mošnjo. Ruski grof se je ustrelil, ko je poprej svoji ljubljenki kupil cirkus Amato v Brnu, in sedaj se je Ferles še bolj bližal lepi Angeliji. On je sprožil misel, da še vzame cirkus Renz v najem in je gospodičini Angeli obljubil, da bode preskrbel potrebni kapital. Direktorica je imela še nekega druzega podpiratelja gospoda prodajalca pohišja Neuratha, kateri se je pa jel upirati, ko je videl, da cirkus ne nese. Ferles se je z Neurathom sporazumil, da je on plačnik za denar, ki ga posodi gospodični Angeli na menice.

Gospodična Angeli ni bila posebno uneta za Ferlesa, temveč je imela še nekega druzega mladega ljubljenca. To je Ferlesa močno dražilo, ali skušal se jej je s tem prikupiti, da jej je dajal še več denarja in plačeval šampanjec. Nekaterim se je že vse čudno zdelo. Govorilo se je, da se ne spodobi za državnega uradnika, da se spušča v take stvari. Občno so bili ljudje prepričani, da ima Ferles veliko dolgov.

Koncem januvarja je prišel iz Pariza izvrstni cirkusni jezdec Renrew, kateri je zahteval po 50 gld. za vsak večer. Ferles, ki se je že bil naveličal vednih plačil, je Renrewa imenoval sleparja. Ta ga je potepljal po lici rekši, mislite si, da sem vas oklofutal. Ferles je hotel udariti s stolom Renrewa, pa so mu ubranili. Potem je odšel, in je tudi pustil gospodično Angeli, katera je s svojim cirkusom naredila bankrot.

Ferlas je že 20 let služil pri glavni blagajnici državnih dolgov. Po vrsti je bil osmi izmej 13 glavnih blagajnikov pri blagajnici državnih dolgov.

V njegovem oddelku sa bili spravljeni novi cekini po 20 kron. Poleg tega je imel blagajnico s papirnim denarjem.

Te dni je pa šel jeden uradnik v pokoj in vsled tega so pregledali glavno blagajnico. Glavni blagajnik je bil popolnoma miren, ko se je začelo pregledovanje. Nadejal se je, da pogledajo le zgornje vrečice, kakor je že navadno, druge vreče se bodo pa le prešteli. Sedaj se je pa revizija vršila z veliko natančnostjo. Vrečico, za vrečico so pregledali. Ko izvlečejo jedno spodnjo vrečico, je Ferles obledel, rekel je, da mu je od vročine slabo, da pojde ven in se kmalu povrne. Povrnil se ni več. Ko ga le ni bilo, se je preiskovanje brez njega nadaljevalo. Vrečico za vrečico so izvlekli in našli mesto zlata bronast denar po dva vinarja. Pri pregledovanji bankovcev se je tudi našlo, da jih manjka. Komisija je konštatovala, da v vsem manjka 105.000 gld.

Ferles je najprej obiskal nekega prijatelja inženirja in mu potožil, da mu je nekdo podtaknil mnogo slabšega denarja. Inžener mu je svetoval, da se vrne v urad, ter se stvar morda poravna.

Ferles se ni vrnil v urad, temveč se je v Prateru ustrelil.

Bil je tudi predsednik združenemu veteranskemu voju; kot častnik odlikovan z zlatim zaslužnim križem s krono in vojno svetinjo, za veteranstvo se je jako zanimal.

Ferles je tudi pri veterancih za precej osleparil. Pregled veteranske blagajnice društva nadvojvoda Albrecht je pokazal, da manjka 11.000 gld. Hranilnične knjižice je namreč ponarejal. Govori se, da je tudi ponarejal menice, vendar se o tem nič gotovega še ni izvedelo.

Anarhistična pravda na Dunaji.

Minoli petek končala se je na Dunaji pravda proti 14 zatoženim anarhistom. Ker je bila obravnava tajna, ne moremo poročati natančnosti o tej pravdi. Iz izjav zatožencev je pa gotovo jasno, da bi radi dosegli, da bi ne bilo Boga v nebesih, in nobenega gospodarja na zemlji. Po spisih, ki so jih razširjali, so delavce hujskali, da naj začno z vsemi sredstvi boj proti vsem, kateri kaj imajo in sami so že pripravljali na ta zavraten boj. Pripravljali so bombe, da bi ž njimi razruševali imetje drugih in pa prežili po njih življenji.

Posebno so si pa prizadevali, da bi vojake zapeljali k nezvestobi. Anarhisti vseh držav poslednji čas delajo na to, da svoje ideje razširijo mej vojake, češ, če vojaki z nami potegnejo, pa se sedanja človeška družba več ne more braniti.

Sodišče je po izreku porotnikov obsodilo Franca Haspela zaradi veleizdaje, potem pa, ker je vojake zapeljaval k nezvestobi in izdelaval bombe, v desetletno ječo, ravno zaradi teh hudodelstev so pa obsodili Štefana Hanela v osemletno ječo. Martin Stibula je bil obsojen zaradi veleizdaje in pa zaradi širjenja spisov, v katerih se pozivljajo delavci, da naj se poslužujejo razstrelil, v štiriletno ječo. Fran Modraček, kateri je bil obsojen tudi v pravdi proti „Omladini“, je obsojen zaradi veleizdaje v dveletno težko ječo. Matija Wellner je bil obsojen zaradi veleizdaje in pa izdelovanja razstrelil v štiriletno ječo. Državni pravdnik je v svojem govoru Modračka in Wellnerja bil označil za najnevarnejša. Ta dva sta jako prebrisana moža, dobro sta vedela, kaj delata, drugi so pa bili bolj zapeljani in tudi nimajo tacih duševnih zmožnostij, da bi mogli vse dobro presoditi. Oton Krečman je bil obsojen zaradi veleizdaje, hudodelstva po zakonu o razstrelilih v štiriletno ječo. Ravno zaradi teh dveh hudodelstev je bil obsojen Janez Vopatek v štiriletno ječo. Vaclav Plachy je pa zaradi rušenja javnega reda dobil tri leta ječe.

Matija Fleischhaus, Jože Sehnal, Matija Stetka, Karol Katze, Jožef Komoret in Janez Fiola so pa bili oproščeni. Proti njih oproščenju državni pravdnik ni vložil pritožbe.

Vsi obsojenci so dobili 37 let ječe. Nastopili so takoj svojo kazen, nobeden se ni tudi proti obsodbi, niti proti previsoki kazni pritožil.

— **Nasledki razstave** v Čikagu niso veseli. 750.000 ljudij je brez vsega dela in zaslužka. Mej temi so ljudje vseh stanov. Ljudje se cilindri in svetlimi čevlji morajo najnavadnejša dela opravljati, da se le prežive. Varnost je v Čikagu sedaj jako majhna. Ljudje hodijo zvečer po ulicah zlasti stranskih le z revolverji. Mestno oblastvo pa izganja ljudi brez dela iz mesta, ne brigajoč se, kaj bode ž njimi.

— **Svetozar Hurban Vajanski,** vodja ogerskih Slovakov je dne 17. zapustil szegedinsko ječo, kjer je bil zaprt jedno leto. Te dni je obiskal svojega brata, evangelijskega župnika v Stari Pazui na Hrvaškem. S Hrvaškega se povrne v svojo domovino, da nadaljuje delo za svoj narod.

— **Nemiri v Champagni.** V Champagni na Francoskem so vpeljali poseben davek, kateri se pobira od vinogradnikov in porablja za zatiranje trtne uši. Prebivalstvo se brani na vso moč plačevati ta davek. V Vertusu so te dni hoteli rubiti zaradi tega davka Uradniki so sabo vzeli dvanajst žandarjev. Svojega posla pa ta komisija ni mogla opraviti, ker se jej je ustavilo kacih 300 ljudij, njim na čelu dva jezdeca. Tudi nekaj biciklistov je bilo zraven. Žandarji so nekaj razgrajalcev prijeli, ali so jih jim ljudje zopet iztrgali. Žandarski stotnik se je bil nekaj zamotal v svoje ostroge, ko je hotel nekega razgrajalca prijeti, razjarjeni ljudje so pali po njem. Le težko so ga drugi žandarji obvarovali, da ga niso ubili. Komisija se je povrnila, ne da bi bila kaj opravila.

— **Roparski napad v župnišči.** V Chmielowu na Ruskem Poljskem so oboroženi roparji napali župnišče. Župnikovo sestro so ubili, gospoda župnika tako dolgo mučili, da jim je izročil vse svoje premoženje v znesku blizu 4000 rubljev. Roparji so izginili brez sledu.

— **Sneg.** Pred dobrim tednom je po vsej Turčiji padel debel sneg. V Carigradu so ga imeli čevelj na debelo, kakor poprej že več let ne.

— **Okradeno sodišče** Tatje so v Pulji vlomili v okrajno sodišče in odnesli iz blagajnice vložb za 2000 gld. Kolika je predrznost tatov, kaže, da je baš v tisti hiši pri tleh stražnica mestnih stražnikov, kateri pa ni nobeden čutil, ko so tatje lomili.

— **Človekoljuben mohamedanec.** V Smirni umrl je mohamedanec Hadži Ahmed Zade efendi, ki je volil vse svoje premoženje kacih 7 milijonov frankov v dobrodelne in cerkvene namene. S tem denarjem zgradi se bolnica in mošeja (mohamedanska cerkev.)

— **Trojen umor.** V Edingenu na Luksemburškem so bili umorjeni in oropani mestni župnik, njegova kuharica in njegova mati in njih trupla sta morilca, ki sta dva delavca, vrgla v reko.

— **Roparji na Španjskem** se vedno množe. Nedavno so blizu Cadixa odpeljali tri bogate posestnike v gore in zanje zahtevajo veliko odkupnino. Sodi se, da so ti roparji anarhisti.

— **Ženske — hazardne igralke.** Na Dunaji je te dni sodišče obsodilo 4 gospe, ki so se shajale pri neki uradniški vdovi in igrale hazardno igro „Mariandl“. Ovadila jih je neka gospa, katere niso pustile, da bi ž njimi igrala, ker se je rada prepirala. Nekega dne je prišla v stanovanje uradniške vdove policija in zasačila omenjene gospe pri igri. Vzela jim je 78 kr., ki so ležali na mizi in poizvedela njih imena. Pri sodišči so se zagovarjale, da niso vedele, da je igra prepovedana in da so igrale bolj za zabavo. Jedna je lepo prosila, da je naj ne obsodijo, ker se sicer ne bode upala pred moža, kateremu je večkrat očitala kvartanje. Sodnik se na vse to ni oziral in vse obsodil v globo 3 oziroma 5 gld. in še pristavil, da bi jih iztirali iz Avstrije, ko bi bila katera inozemka, kar pa k sreči nobena ni.

— **Rabelj se je obesil.** V Melbournu se je obesil rabelj. Zapustil je pismo, v katerem pravi, da se je obesil, ker bi bil moral usmrtiti neko žensko, ki je umorila svoje dete. Tega pa on ni mogel storiti, ker se je obvezal, da ne usmrti nobene ženske.

— **Poštar — samomorilec.** V Dunajskem Novem mestu se je zastrupil poštar, ker je poneveril 1600 gld. Zapustil je ženo in otroke v veliki revščini.

— **Visoki gostje v Opatiji.** V Opatijo pride nemška cesarica z otroci, ruska cesarica s hčerjo Ksenjo.

— **S sekiro jo je ubil.** V Mali Raclavici na Moravskem je v tamošnji gozdariji hlapec ubil deklo s sekiro. Nadlegoval je dolgo deklo z ljubezenskimi ponudbami. Dekla pa ni marala zanj in je povedala gospodinji, da jej miru ne da. To ga je tako razdražilo, da jo je ubil. Zločinca so že zaprli.

— **V ječi umrl.** Te dni je umrl v ječi Stein, bivši na štiri leta obsojeni dvorni svetnik Trzcieniecki. Obsodilo ga je bilo pred poldrugim letom porotno sodišče na Dunaji zaradi velicih sleparij v carinskem uradu v Bukovini. Mož je imel sedaj 66 let in je bil že jako slab, ko so ga obsodili. Videlo se mu je, da kazni ne bode prestal.

— **Velik slepar.** Minoli mesec zaprli so na Dunaju nekega žida Samuela Schwarza, ki je več ljudij s ponarejanjem menic osleparil za 250.000 gld. Ta mož je jako potratno živel in imel po več metrez (ljubovnic). Pred več leti je bil bankir in je več ljudij osleparil za večje svote, češ, da njih vrednostne papirje zamenja za druge, ki se bolje izplačajo. Tedaj so ga bili obsodili v poldrugoletno ječo. Prišedši iz ječe, se je začel pečati z raznimi sleparijami, in kot denarni agent s kupčijami na borzi. Znal si je pridobiti zaupanje nekaterih dunajskih in budimpeštanskih krogov. Posebno je veliko deloval za aristokrate. Ker mu je denarja primanjkovalo, je začel ponarejati menice. Leta 1891. je bila vdova bivšega milijonarja viteza Freistädlerja prišla v začasne denarne zadrege Obrnila se je nanj, a on ji je obljubil, da ji preskrbi denarja. Podpisali so menico, na katero ji je dobil denarja, vdova sama, njena hči, njen ženin, ki je poročnik pri huzarjih. Samuel Schwarz se je pa te menice s tem okoristil, da se je naučil ponarejati podpise, ki so na nji. Tako je potem več menic na omenjene tri osebe ponaredil in tako nad četrt milijona razne ljudij osleparil. Stvar je pa prišla na dan in minoli mesec so ga zaprli.

Wilhelmov
antiartristični in antireumatični
KRIČISTILNI ČAJ
od
Franc Wilhelm-a
lekarja
v Neunkirchen-u na Spod. Avstrij.,
dobiva se v vseh lekarnah,
v **Ljubljani:** pri **U. pl. Trnkoczy, Wilh. Mayr** in **Peter Lassnik,**
v zavojih po **1 gld.** av. velj. (12)

Loterijske srečke.

V Brnu dne 28. februvarja t. l.: 44, 26, 59, 54. 30.
Na Dunaji dne 24. februvarija t. l.: 53, 10, 59, 29, 64.
V Gradci dne 24. februvarija t. l.: 3, 21, 67, 81, 34.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 28. febr. 1894. Pšenica gld. 8·40 kr. rž gld. 6·40 kr., ječmen gld. 6·40 kr., oves gld. 7·30 kr., ajda gld. 8·40 kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 5·60 kr., leča gld. 13·— kr., grah gld. 15.— kr., fižol gld. 9.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Marijaceljske kapljice za želodec,
izgotovljene v lekarni k „angelu varhu“
C. BRADY-a v Kromerižu (Moravsko)
so staro, zanesljivo in znano zdravilo ter so budilno in krepilno sredstvo za želodec in prebavilna dela. (12)

Samo prave so z zraven stoječo varstveno znamko in podpisom.
Cena: 1 steklenice 40 kr.
dvojne steklenice 70 kr.
Vsebina je naznanjena.
Marijaceljske kapljice za želodec prodajajo se prave: **v Ljubljani:** lek. Piccoli in lek. Svoboda; **v Postojni:** lek. Fr. Beccarich; **v Škofji Loki:** lek. Karl Fabiani; **v Radovljici:** lek. Alex. Roblek; **v Novemmestu:** lek. Dom Rizzoli in lek. Bergmann; **v Kamniku:** lek. J. Močnik; **v Črnomlju:** lek. J. Blažek.

„Ne kupuj pri branjevci, temveč pri trgovci“
pravi star predgovor.
To se lahko uporablja na moje podjetje, kajti tako velika trgovina, kot je moja, ima vsled kupovanje velikih množin blaga za gotov denar in drugih prednosti nizke stroške, kateri so naposled le kupovalcu v korist.
Mični vzorci zasebnim kupovalcem zastonj in franko.
Bogate **vzorčne knjige**, kakoršnih **še nikdar** ni bilo, **za krojače** nefrankovano.
Blago za obleke. (4)
Peruvien in **dosking** za visoko **duhovščino,** predpisano blago za **uniforme c. kr. uradnikov,** za **veterance, požarne brambe, telovadce, livreje,** sukno za **bilard** in **igralne mize, prevlake za vozove, loden** tudi nepremočljiv za **lovske suknje, perilno blago, potni pledi** od 4 do 14 gld. itd
Ceno, pošteno, trdno, čisto volneno sukno ne cene **cunje,** da se **jedva splača krojač,** priporoča
Janez Stikarofski,
Brno (avstrijski Manchester)
največja zaloga sukna v vrednosti $^1/_2$ **milijona goldinarjev.**
Pošilja se le proti povzetju!
Dopisuje se v nemščini, češčini, madjarščini, poljščini, italijanščini, francoščini in angleščini.
i

Odgovorni urednik: **Avgust Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**